

Asociacija „Lietuvos tėvų forumas“, įmonės kodas 300144391, Veliuonos g. 18, LT-48338 Kaunas,
tel. 867825555, el. p info@tevuforumas.lt

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministrui Linui 2018-12-27 Nr. 181227/1
Kukuraičiui

Bendradarbiavimo gairės jaunimo užimtumo srityje. Jaunimo karjeros bei profesiniai įgūdžiai ir Užimtumo tarnybos (darbo biržos) prestižas

Situacijos apžvalga.

Vienas iš problemos aspektų, kuris paskatino parengti analizę ir šį pasiūlymą, yra paauglių užimtumo klausimas mokyklinių atostogų metu. Žiūrint tėvų akimis, norėtųsi, kad vaikai atostogų metu ne tik ilsėtųsi, bet laiką leistų prasmingai. Šią problemą tėvai sprendžia įvairiais būdais: nuo palikimo savieigai iki vaikų laisvalaikio organizavimo (dieninės ar pilnos paros lavinančios stovyklos).

Konsultuojant paauglius karjeros klausimais, būreliai ir stovyklos daugiau įtraukia vaikus iki 7-8 klasės (14-15 metų amžiaus), bet tik nedidelė dalis 15-18 metų amžiaus vaikų lanko būrelius ar vyksta į stovyklas. Šio amžiaus paaugliams sportas, menai ar kita veikla turi pakankamai gerai sektis, kad brendimo laikotarpiu, besikeičiant motyvacijai, išliktų pakankamas interesas.

Jaunuoliams atsiranda naujų pomėgių, tokių kaip savanorystė ar trumpalaikis darbas, kur jaunuoliui suteikiama didesnė atsakomybė. Dažnai už tam tikrą darbą savanoris mainais gauna bilietą į renginį arba užsidirba pinigų smulkioms savo išlaidoms.

Iš mokyklos ar švietimo sistemos taško žiūrint, didžiausi slenksčiai karjeroje yra 5 klasė, mokykla – aukštoji ar kita mokymosi įstaiga ir didžiausias tarp paminėtų - žengimas į darbo rinką. Galima būtų teigti, kad slenkstis tarp mokymosi ir darbo pasaulio yra didžiausias iššūkis jaunuolio karjeroje. Kartu tai silpnoji švietimo sistemos vieta. Daugelyje profesijų su retomis išimtimis studijų diplomai savaimė nesuteikia garantuotos darbo vietos, reikalauja daug asmeninių pastangų, bandymų ir padarytų klaidų bei laiko.

Iš SADM taško žvelgiant, galima būtų interpretuoti ir taip, gal kiek perdėtai, kad daugiau socialinių paslaugų reikia tose vietose, kur švietimo sistema palieka „broką“. Pvz. jaunuoliui, kuris turi vadybininko diplomą, tačiau praktiškai studijų metu nevadovavo žmonėms ir tokios patirties neturi, gauti darbą vadyboje gan sunku ir greičiausiai teks pradėti nuo pirmojo, žemiausio karjeros laiptelio asistentu ar specialistu ir tik vėliau siekti vadovo kėdės. Tad konsultavimo, persiklasifikavimo ir pan. paslaugų poreikis dalinai atsiranda dėl netobulos švietimo sistemos, kuri neužtikrina sklandaus jaunuolių perėjimo į darbo rinką.

Iš kitos pusės, darbo biržos prastą reputaciją lemia, kad joje atsiduria iš darbo rinkos iškritę asmenys, atnešdami savo nepasitikėjimo, kritusios savivertės ar tam tikra prasme visuomenės atstumtųjų šleifą. Tad užimtumo tarnyba (anksčiau darbo birža) nuolat susiduria su reputacijos iššūkiu.

Pasiūlymo aprašymas.

SADM su užimtumo tarnyba (anksčiau darbo birža) ar jaunimo darbo centrais gali atsirasti jaunuolių gyvenime daug anksčiau, nei tada, kai reiks pašalpos, kitaip sakant pasiekus krizę. **Savanorystė, pameistrystė, praktika (stebėjimas, šešėliavimas, asistavimas), laikinas darbas** atostogų metu – tai tik keli iš galimų pasiūlymų, kurie atlieptų įvairių grupių interesus:

- Tėvams būtų didelė pagalba pasiūlant užimtumą jaunuoliams jų atostogų metu;
- Visuomenei, jaunuolių energija būtų nukreipta į darbo pasaulio pažinimą, profesinių kontaktų užmezgimą, kitaip prasmingą jaunuolių užimtumą, būtų mažiau socialinių bei kriminalinių problemų;
- Jaunuoliams atlieptų savarankiškumo, reikalingumo, atsakomybės bei pasitikėjimo įgavimo ir kartu tam tikro simbolinio atlygio už naudingą darbą verslui ar visuomenei;
- Švietimo sistemai būtų neįkainojama pagalba suteikti praktikos darbinėje srityje, kas padėtų jaunuoliams ne tik tikslingiau planuoti savo karjerą renkantis specialybę ar mokymosi įstaigą, bet ir palengvintų perėjimą per slenkstį iš mokymosi pasaulio į darbo pasaulį;
- Verslui, NVO ar viešajam sektoriui, kuris priimtų jaunimą į praktiką, savanorystę ar laikiną darbą būtų ne tik pagalba, papildomos darbuotojo „rankos“ bei gebėjimai, bet ir ilgalaikiu laikotarpiu padėtų kurti darbdavio įvaizdį, pasirinkti potencialius darbuotojus iš anksto ir padėti jaunuoliams karjeroje, pasirenkant atitinkamos krypties studijas.
- Užimtumo tarnyba pirmą kontaktą užmegztų nesant individo krizei, pozityviai, kas garantuotų jos teigiamą įvaizdį jaunuolių bei jų tėvų, o kartu ir plačios visuomenės akyse.
- Proaktyvi užimtumo tarnybos veiklos kryptis užbėgtų daliai galimų problemų ateityje, o problemoms atsitikus, pozityvi pirmoji patirtis bei likęs įvaizdis padėtų geresniam bendradarbiavimui jas sprendžiant.

Rekomendacijos įgyvendinimui.

Darbas su jaunimu gali turėti savo specifikos, todėl prieš diegiant plačiai, siūlome išbandyti pilotiniame projekte. Pilotiniam projektui tiktų vienas iš jaunimo darbo centrų, o segmentą galima pasirinkti apklausus kelias mokyklas ar kitas švietimo įstaigas, linkusias bendradarbiauti.

Bendradarbiavimo, komunikavimo bei sklandaus įgyvendinimo užtikrinimui, siūlome sudaryti visuomeninę darbo grupę iš suinteresuotų šalių atstovų, numatyti periodinius susitikimus svarstant, tvirtinant teisės aktus, vėliau juos tobulinant bei viešinant visoms suinteresuotoms šalims.

Kaip vienas iš paskatos būdų, galimas mainų programos sukūrimas. Joje vienas iš tėvų šeimoje įsipareigotų priimti jaunuolį darbui ar praktikai savo darbovietėje su atitinkama globa, o mainais jų jaunuolis gautų analogišką paslaugą pagal savo profesinius prioritetus kito jaunuolio tėvų darbovietėje.

Rekomendaciją parengė:

Kęstutis Mikolajūnas, Lietuvos tėvų forumo tarybos narys, karjeros konsultantas, koučingo specialistas, lektorius

tel. +370 675 44224, kestutis@mikolajunas.com